

با خبر شدیم که یکی از تیم‌های شرکت‌کننده در دومین جشنواره فناوری‌های نوین آب (در سال ۱۳۹۷)، پس از جشنواره، در پارک علم و فناوری خراسان رضوی پذیرش شده و استقرار یافته است. این تیم، طی دو سال گذشته با کسب مجوزهای لازم توانسته است تراز خود را به «صنایع خلاق» ارتقاء دهد. به گفته دکتر رضا قنبری، ریاست پارک، سخت‌کوشی هوشمندانه این تیم و استمرار آن، شایان تقدیر است. شرح این که تیم چگونه به جشنواره جذب شد و چگونه با تلاش بیشتر به این جایگاه دست یافت را از زبان یکی از اعضای این تیم خلاق (آقای سید مهدی سلیمانی، عضو شرکت «پایا توس آب رادین» جویا شدیم؛ با هم، این سرگذشت را بخوانیم.

پس از آن، ما پاورپوینت برای ارائه آماده کردیم؛ بعد از ارائه، هیئت داوران به جای ایراد گرفتن، پیشنهادهایی دادند و نظر مثبت خود را اعلام کردند. طبق این موضوع احساس کردیم که شرکت ما یکی از سه مقام اول تا سوم را کسب خواهد کرد. بعدازظهر همان روز که استارت‌آپ‌ها شروع شد، همه اساتید گروه، ما را به عنوان رتبه اول اعلام کردند. این موفقیت سکوی پرشی برای ما شد و موجب افزایش اعتماد به نفس ما گردید.

در نهایت به رسم سپاس لوح تقدیر داده شد و نه جایزه نقدی. در جشنواره حتی یکی از مسئولین معاونت علمی ریاست جمهوری دست من را گرفته بودند و می‌گفتند: «طرح خود را به تهران می‌آوردید یا نه؟» (توضیح نشریه: منظور جناب آقای دکتر قادری‌فر است که در دومین جشنواره حضور یافتند). اما بعد از آن به معنای واقعی وارد دنیای کسب و کار فناورانه و استارت‌آپ و ... شدیم. علاوه براین، موفقیت ما در جشنواره باعث شد رابطه ما با شرکت‌هایی که پیش‌تر با آنها قرارداد بسته بودیم، بهتر شود.

پرسش: چه شد که در جشنواره قبلی حضور پیدا کردید؟ لطفاً برای خوانندگان ما از جشنواره و اتفاقات آن بگویید.

پاسخ: در سال ۱۳۹۷ یک پیام در فضای مجازی برای من ارسال شد که متن آن مشابه این بود: «استارت‌آپ فناوری آب برگزار می‌شود» و در این پیام مطالبی هم، راجع به جشنواره و عضویت در پارک علم و فناوری گفته شده بود. تا آن زمان از استارت‌آپ چیزی نمی‌دانستم. با دوستانم تصمیم گرفتیم که در استارت‌آپ شرکت کنیم. این تصمیم دستاوردهای خوبی برای ما داشت. اگر بخواهیم در مسیر طی شده تا امروز برای شرکت خودمان نقطه ثقل و یا نقطه عطفی بگویم، همان جشنواره است که هم سبب اعتماد به نفس ما گشت و نیز با حمایتی که انجام شد، باعث رشد شرکت ما شد. به هر حال بلافاصله پس از جشنواره در پارک علم و فناوری پذیرفته شدیم و استقرار یافتیم.

در جشنواره، توضیحات و توصیه‌هایی که کارشناسان پارک علم و فناوری (آقای دکتر شریعتی و خانم حسامی) در مورد مدل کسب و کار (BM) ارائه دادند، بسیار تأثیرگذار بود.

پرسش: چه چیزی باعث شد که فعالیت شما در این واحد دنبال شود؟

پاسخ: ما یک تیم هستیم و کار تیمی انجام می‌دهیم، ایده کارگاه سبز که ایده جدیدی بود و مورد استقبال آب و فاضلاب کشور هم قرار گرفته بود را ثبت کردیم. بعد از آن در دو کلاس آموزشی شرکت کردیم که بسیار مفید بودند؛ و محملی برای تماس و گفتگوی بیشتر با مسئولین پارک علم و فناوری استان شد که نهایتاً به پذیرش و استقرار ما در پارک منجر گردید. سیاست کار ما، عدم انجام کارهای تکراری است و رتبه شرکت خلاق را نیز گرفته‌ایم، اکنون عضو زیست‌بوم شرکت‌های خلاق هستیم.

چون عضو پارک علم و فناوری شده بودیم، ابتدا ما وارد دوره رشد مقدماتی و سپس وارد دوره رشد اصلی شدیم. در سال دوم فعالیت به این فکر افتادیم که باید بخش تحقیق و توسعه (R&D) را راه‌اندازی کنیم. اکنون نیروی انسانی شرکت در سه بخش مدیریت، R&D (۳ نفر)، و امور پروژه‌ها (نیروهای پروژه محور) مشغول به کار هستند. سپس بر اساس طرحی که برای وزارت نیرو فرستادیم، یک قرارداد با آنها بسته شد و حمایت مالی کردند. محصول این طرح به نام «سونرژي»، در واقع کلیپ‌های آموزشی مبتنی بر یک نرم‌افزار لمسی بود. با ارائه همین طرح، موفق شدیم مجوز صنایع خلاق را کسب کنیم. پروژه دیگر ما «گروه مروجین آب» است که از طرف آب و فاضلاب مشهد آموزش‌هایی به ساکنین روستاهای اطراف مشهد داده می‌شود. در این طرح شهروندان خودشان مسئولیت می‌پذیرند تا با بدمصرفی آب مقابله کنند. یعنی وقتی کسی بیش از حد آب مصرف کند، همسایه‌ها به آب و فاضلاب شکایت می‌کنند. گروه مروجین (از شرکت ما)، مسئول پیگیری این موارد و همزمان مسئول راهنمایی و آموزش مردم با هدف افزایش آگاهی افراد هستند. ایده دوم شرکت ما برای استارت‌آپ، نصب لوازم کاهنده مصرف آب بود که مورد قبول واقع نشد؛ اگرچه تا کنون برای ۱۷۰۰ مشترک این لوازم را نصب کرده‌ایم.

پرسش: فکر می‌کنید در مشهد چند شرکت فعالیتی مشابه با شما دارند؟

پاسخ: بعضی شرکت‌هایی هستند با مجوز از فنی و حرفه‌ای و یا از اداره کار، که دوره‌های HSE برگزار می‌کنند. آموزش آنها حالت کلاسیک دارد. ولی برای آموزش همگانی که حوزه کار ما است، سبک و سیاق ما مشابه روش سمن‌ها (سازمان‌های مردم نهاد) است. لذا سمن‌ها رقبای اصلی ما به حساب می‌آیند. شرکت برق گروه‌های ترویجی دارد که به صورت دولتی

مدیریت می‌شوند، که در مقایسه با گروه مروجین ما که عضو آب و فاضلاب مشهد محسوب می‌شوند، اما توسط شرکت ما (بخش خصوصی) مدیریت می‌شوند؛ سطح خدمات گروه اول نسبت به ما پایین‌تر است. ما با استفاده از روش‌های نوین، کار را به شکلی پویا و کارآمد به پیش می‌بریم. یعنی مروجین شرکت برق به صورت دولتی و مروجین آب و فاضلاب به صورت خصوصی اداره می‌شوند که تفاوتی عمده ایجاد می‌کند.

پرسش: در بحث نیروها چند نفر با شما مشغول به کار هستند؟
پاسخ: جمعاً ۱۹ نفر بیمه شده یا نیروی اصلی داریم.

پرسش: فرآیند جذب نیروی انسانی به چه صورت است؟
پاسخ: ما سعی داشتیم و داریم افرادی را که علاوه بر داشتن تحصیلات مناسب و کافی، کارایی مورد نیاز را داشته باشند به کار بگیریم؛ افرادی که بتوانند با سرعت، پیش روند و پویا باشند، و نیز توانمندی و بازدهی بالایی داشته باشند (یعنی به جای یک کار مشخص و ثابت، بتوانند چند کار را هم زمان انجام دهند).

پرسش: دانشجویان و دانش‌آموختگان اگر طرحی داشته باشند، می‌توانند به شما ارائه دهند و آیا شما از طرح‌ها و پروژه‌های دانشجویی حمایت می‌کنید؟

پاسخ: بله، قطعاً. رویه ما در شرکت، در هیئت مدیره و با نظر سهامداران، این است که «پایا توس آب رادین»، یک دارایی موروثی برای نسل‌های بعدی سهامداران فعلی نیست، بلکه این شرکت به شرط جذب افراد مستعد و پویا بقا می‌یابد و لذا ما آن را به افراد مستعد و اسپاری می‌کنیم. اکنون مشکلی که به آن مشغولیم، مباحث حوزه اقتصاد مقاومتی است. کاری که انجام می‌دهیم اصلاح الگوی مصرف است. مشاهده می‌کنید با چه زحمتی آب و برق و گاز تولید می‌شود و چقدر راحت به مصرف می‌رسد. اسراف و بدمصرفی این منابع به اقتصاد ملی و مردم ضربه می‌زند.

همین جا اعلام می‌کنم که ما آمادگی داریم تا از هر نیروی جوان و نخبه‌ای که بخواهد در زمینه آب فعالیت کند و ایده یا اختراع صنعتی خوبی در امتداد اقتصاد مقاومتی ارائه دهد که موجب حل مشکلات کشور و مردم شود، حمایت مالی انجام می‌دهیم و می‌توانیم به صورت شراکتی یا پروژه محور، همکاری نماییم.

پرسش: حالا قدری هم به خود شرکت پردازیم؛ لطفا شرکت را معرفی کنید.

پاسخ: شرکت ما پایا توس آب رادین نام دارد و تمرکز فعالیت‌هایش در دو حوزه آموزش تخصصی و آموزش همگانی در موضوعات مربوط به آب است. از سال ۱۳۹۵ پس از اخذ مجوزهای لازم برای آموزش از فنی و حرفه‌ای، وارد اجرا شدیم. آموزش‌های تخصصی ما، عمدتاً مربوط به آموزش پرسنل شرکت‌های خدمات‌رسان در حوزه ایمنی و HSE است. چون تخصص ما آب است، بنابراین پروژه‌های ما بیشتر در ارتباط با آب و فاضلاب استان، آب و فاضلاب مشهد، و آب منطقه‌ای است. دوره‌های آموزش ایمنی را در موارد مرتبط با آب، فاضلاب، تصفیه‌خانه‌ها و حفاری‌ها برگزار می‌نماییم. البته چون مجوز ما از فنی و حرفه‌ای در حوزه ایمنی و بهداشت است، با هر شرکت دیگری هم می‌توانیم همکاری نماییم.

نوع دوم کاری که انجام می‌دهیم در حوزه آموزش همگانی است؛ که آن را به صورت تخصصی و ویژه متمرکز بر مصرف بهینه آب و انرژی به انجام می‌رسانیم. آن استارت‌آپ هم در آغاز گفتگو نقل نمودم، در راستای همین موضوع شکل گرفته بود. در واقع ایده ایجاد یک کارگاه آموزشی سیار برای آموزش شهروندان با نام «کارگاه سبز» بود که سپس با همکاری آب و فاضلاب مشهد، عملی شد و نهایتاً به ثبت اختراع منجر گردید.

در همین حوزه آموزش همگانی آب و انرژی، چند سالی است که در قالب گروه‌های مروجین آب، با شرکت‌های آب و فاضلاب مشهد، تربت، سبزوار و کاشمر فعالیت داریم. یعنی، در استان فعالیت‌های گسترده‌ای در حوزه آموزش همگانی داشته‌ایم. مخاطبین ما طیف گسترده‌ای از دانش آموزان، دانشجویان، بانوان خانه‌دار، کارمندان ادارات، بسیج و روحانیون را در بر می‌گیرند. در واقع تا کنون موفق به ارائه آموزش‌ها به ۲۴۱۰۰۰ نفر دانش‌آموز، ۸۴۰۰ نفر آموزگار، ۹۱۰۰ نفر پرسنل دانشگاه‌ها، و ۶۵۰۰ نفر از بانوان خانه‌دار شده‌ایم. همچنین این آموزش‌ها را به ۱۲۳۰۰ واحد مشترکین پرمصرف و نیز به صورت برگزاری ۲۹۰۰ کلاس آموزشی برگزار نموده‌ایم.

پرسش: فرآیند آموزش‌های همگانی به چه صورت است؟

پاسخ: در ابتدا، قرارداد با آب و فاضلاب مشهد یا استان بوده است. اما مسئولیت کار فرهنگی در حوزه‌های آب و انرژی بر عهده شرکت‌های خدمات‌رسان است؛ لذا با این شرکت‌ها قرارداد بسته می‌شود. همچنین، کار آموزش در مدارس و ادارات با ایشان هماهنگ و اجرا می‌شود. در کلاس‌های آموزشی از مواد کمک آموزشی جدید، مانند فیلم و پویانمایی، و حتی طرح‌های عروسکی (مثل قطره) استفاده می‌شود. در عمل، برگزاری یک کلاس مدرسه در حوزه آب بر عهده ماست ولی نه به طور مستمر.

پرسش: در شرایط همه‌گیری کوید ۱۹ هم این فعالیت‌ها ادامه دارد؟

پاسخ: خیر، الان تمرکز بر عرضه محتوا به صورت غیرحضوری و در فضای مجازی است. کلیپ‌هایی با برند «سونرژي» تهیه می‌شود و در شبکه‌های اجتماعی (تلگرام، اینستاگرام و آپارات) قرار داده می‌شود که عمدتاً معلمان از آنها استفاده می‌نمایند و معمولاً آنها را در شبکه‌های مدرسه‌ای قرار می‌دهند.

پرسش: به عنوان حرف آخر، برای کسانی که می‌خواهند به عرصه کسب و کارهای استارت‌آپی، علی‌رغم سختی‌هایی که دارد، وارد شوند چه توصیه‌ای دارید؟

پاسخ: بعضی‌ها به فکر خارج رفتن هستند، اما حرف من این است که در کشور ما فرصت‌های بسیاری برای راه‌اندازی کسب و کارهای استارت‌آپی موجود است. یکی از کارهای ممکن برای شروع، مهندسی معکوس است. محصول مناسبی که بازار دارد، انتخاب می‌شود؛ مهندسی معکوس می‌شود، و به تولید انبوه می‌رسد. اگر کسی می‌خواهد کاری انجام دهد باید نیازها و نابسامانی‌ها را شناسایی کند و از آنها یک فرصت بسازد؛ هم برای خودش و هم برای رفع نابسامانی و کمبود. یعنی از وضعیت موجود، استفاده بهینه کند.

در صنعت، جاهایی که دست خیلی زیاد است و شرکت‌ها و کارخانه‌های زیادی مشغول به کار هستند، اصطلاحاً اقیانوس‌های زیادی نامیده می‌شوند؛ و در آنها رقابت‌ها سنگین است. اما در حوزه اجتماعی و فرهنگی نیاز کشور بسیار است و فعلاً دست در این عرصه محدود است. اینجا اقیانوس آبی است، با افق‌های بیکران. جایی که هرچه جلوتر برویم عرصه گسترده‌تر می‌شود و خیلی راحت می‌توان سهم زیادی را از آن خود کرد.

۱- «صنایع خلاق» به صنایعی گفته می‌شود که حداقل بر اساس یکی از مؤلفه‌های «فرهنگی، اجتماعی و یا هنری» شکل می‌گیرند؛ و به همین خاطر گاه از آن‌ها با عنوان «صنایع فرهنگی» نیز یاد می‌شود. این دسته از صنایع، بطور سنتی و مرسوم در کشورهای مختلف وجود دارند، اما تنها تعداد محدودی از کشورها موفق به رشد این ظرفیت از دامنه مرسوم به مرزهای شکوفایی شده‌اند. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، صنایع خلاق را در سه حوزه «توسعه بازار محصولات و خدمات، تسهیل فضای کسب و کار، و پشتیبانی مالی و جذب سرمایه» حمایت می‌نماید. این حمایت هم‌تراز با حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان بوده و از جمله شامل معافیت مالیاتی است.

صنایع خلاق از نظر تأثیرگذاری در اقتصاد کشورها و افزایش منابع مالی نقش مهمی را بر عهده دارند. اما، وجه مهم‌تر صنایع خلاق، تأثیراتی است که بر جامعه می‌گذارند. تعامل سه جانبه «فرهنگ، جامعه و اقتصاد» در کسب و کارهای خلاق، نه تنها به تدریج موجب باروری اقتصاد می‌شود، بلکه الگوهای رفتاری و فکری جامعه را نیز دستخوش تغییراتی خواهد نمود.